

PSYKOOTTISUUS

Anni Lindberg
Laura Lehtinen
Aino-Maria Lahdensuo
30.10.2008

Psykoosi = mielen tila

- vaikea henkinen häiriö
- äkillinen tai pitkäaikainen
- tavallisesti liittyy jäsentymättömään ajatusprosessiin tai harha-ajatuksiin
- todellisuudentajun hämärtäminen

LAPSUUSIÄN PSYKOOSIT

- SKITSOFRENIA
 - vakava häiriö tunne-elämän ja ajattelukyvyyn alueella
 - oireita: aistiharhoja, jumiutumista, ajatusten assosiaatiohäiriöitä, oudot ilmeet ja eleet, tunteiden tylsistyminen
 - normaali tai lievästi heikentynyt älykyys
 - ei yleinen sairaus (pojilla kuitenkin yleisempää kuin tytöillä)
 - perinnöllinen taipumus
 - ympäristö estää tai vahvistaa sairauden puhkeamista
 - lääkehoito, sairaalahoito terapeuttisen yhteisön tukemana, psykoterapia, perheterapia
 - äkillisesti sairastuneilla parempi ennuste kuin lapsille joille sairaus tullut hiipien

MUUT LAPSUUSIÄN PSYKOOSIT:

- pään traumat,
- erilaiset myrkytystilat

NUORUUSIÄN PSYKOOSIT (15-19v)

- diagnosointi vaikeaa koska kehitys vielä kesken (epäkypsyys, realiteetin tajun kehittymättömyys)
- tyypillistä kyvyttömyys hallita ja erottaa mielen sisäistä todellisuutta ja ulkoisia realiteetteja
- psykoosia voidaan pitää ilmenemiseltään vaihtelevana tilana
- normaali nuoruusiän kehitys voi altistaa psykoosille
- osa jatkumoa lapsuudesta alkaneille vaikeille häiriöille
- todennäköisesti esiintyvyys suurempaa kuin lapsuudessa
- ennen varsinaista psykoosia voi olla myös ennakoivia oireita esim. ruumiilliset oireet, ahdistus, mielialan vaihtelu → PROD- seula

Sekavuustilat ja muut orgaaniset psykoosit

- tajunnan tason häiriö ja reagoimattomuus ulkoisille häiriöille
- visuaaliset harhat
- liittyy usein miten akuutteihin infektioihin, keskushermoston tulehdustiloihin, päihteiden väärinkäyttöön tai epileptisiin kohtauksiin

Nuoruusiän skitsofrenia

- ajatushäiriöt
- aistiharhat
- motoriikanhäiriöt
- epäluuloisuus
- voi esiintyä myös esim. mieliajan vaihtelua ja sosiaalista avuttomuutta
- myös nuorilla vaikuttaa perimä ja ympäristötekijät
- hoitomuodot samat kuin lapsuusiän skitsofreniassa

Maanis-depressiivinen psykoosi

- yksilöllä esiintyy kahdenlaisia jaksoja:
 - Maaninen vaihe:
 - mieliala kohonnut
 - motorinen levottomuus
 - puheliaisuus
 - depressiivinen vaihe
 - mielialan lasku
 - energian vähäisyys
 - hidastuneisuus liikunnassa ja puheessa
- sairaalahoito, masennuslääkkeet

Identiteettihajaannus

- nuori ei kykene kokoamaan minuuttaan eheäksi
- minuuksista pirstaleinen ja selkiytymätön
- todellisuuden tajun häiriintymistä ja harhaluuloisuutta
- yleensä lamaannuttaa toimintakyvyn
- lyhytaikaisena voi olla osa nuoren tervettä kehitystä

Nuoruusiän psykoosien hoito ja ennuste

- aina hoidon, psykoterapian ja seurannan tarpeessa
- hoito yksilöllistä, perustuu kokonaistilanteen arviointiin
- tuettava tervettä kehitystä ja terveitä persoonallisuuden puolia
- perhe suhteet voivat vaikeuttaa hoitoa
- osastohoito tarpeellista vain äärimmäisissä tapauksissa
- lääkehoito turvallisinta aloittaa sairaalassa
- ennuste vaihtelee
- yhteistyö perheen kanssa tärkeää
- annettava aikaa toipumiselle
- suurin osa kuntoutuu

VAIKUTUS SYRJÄYTYMISEEN

- syrjäytymisen määrä riippuu taudin vaikeusasteesta: esim. lapsuus versus maanis-depressiivisyys
- suuri syrjäytymisen vaara
- leimautuminen (vaikuttaa usein myös jos tauti parantunut)
- päiväkotia ja koulua voi tukea parantuneita lapsia
- varhainen oireiden huomaaminen